

თემატიკური განვითარების საკითხები

არც კაცი ვარგა, რომ ცოცხალი მევდარსა ემსგავსოს,
იყოს სოფელში და სოფლისთვის არა იზრუნოს!
ნ. ბარათაძევითი

1. | የጊዜያዊነት

საქართველოს სტრატეგიული კვლევებისა და განვითარების ცენტრი არის საზოგადოებრივი ორგანიზაცია, რომელიც 1995 წლიდან ფუნქციონირებს და რომლის საქმიანობაც ამ ეტაპზე მთელ საქართველოს, უფრო ფოკუსირებულად კი კახეთისა და გურიის რეგიონებს ფარავს. ორგანიზაციის მისამართისა და ხელისუფლებას შორის ორმხრივი დიალეგის ხელშეწყობის გზით ქვეყანაში სამოქალაქო საზოგადოების ფორმირებაა. ამის მისამართებად ორგანიზაციის ძირითადი სტრატეგია ერთის მხრივ, საზოგადოებრივი ორგანიზაციების გაძლიერება და მეორეს მხრივ, ქვეყანაში კარგი მმართველობის ხელშეწყობაა, როგორც ეროვნულ, ისე ადგილობრივ დონეებზე.

საზოგადოებრივი ორგანიზაციების გაძლიერება
თავის მხრივ მოიაზრებს მათი ფუნქციონირებისთვის
სელსაყრელი გარემოს შექმნას, მათთვის გარკვეული
ტრენინგი - და საკონსულტაციო მომსახურების
განვევას და ადგილობრივი (რეგიონების და სოფლის)
დონეზე საზოგადოებრივი და სათემო ჯგუფების
ფორმირებასა და ინსტიტუციურ გაძლიერებას.
თემის განვითარების მიმართულებით ცენტრის
მუშაობა ჯერ კიდევ 1998 წლიდან იწყება, როდესაც
მიდგომა შემოიფარგლებოდა მხოლოდ სოფლებში
არაფორმალური სათემო ჯგუფების ფორმირებითა
და მათ მიერ მიეროპროექტების განხორციელებით.
მიეროპროექტების კომპონენტი ადგილობრივი
პრობლემების მოგვარებაში თავად მოსახლეობის
აქტიურად ჩართვას ისახავდა მიზნად. 2005 წლამდე
ორგანიზაცია მხოლოდ ორ - ოზურგეთისა და
ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტებში მუშაობდა, თუმცა
დაგროვილმა გამოცდილებამ და მიღწეულმა
შედეგებმა, აგრეთვე, პროგრამის გარე შეფასების

ଶ୍ରୀମତୀ ପାତ୍ନୀ କଣ୍ଠାରୀ

საქართველოს სტატუსის განვითარების სამინისტრო
სამართლებრივი დოკუმენტი

საქართველოს სტრატეგიული კვლევებისა და განვითარების ცენტრი ნინო ვასაძე

დადგებითმა რეკომენდაციებმა მისი (პროგრამის) გეოგრაფიული არეალის გაშლა და მიდგომების დასხვენა განაპირობეს. 2006 წლიდან პროგრამა თემის/სოფლის განვითარების ქსელური პროგრამის სახეს იღებს, ხორციელდება კახეთის და გურიის 6 მუნიციპალიტეტში და ცენტრთან ერთად მისი განმახორციელებლები არიან რეგიონული პარტნიორი ორგანიზაციები: საქართველოს სამოქალაქო განვითარების ასოციაცია (ქ. ლაგოდები) და საქართველოს დემოკრატიული განვითარების კავშირი (ქ. ოზურგეთი).

წინამდებარე სტატია სწორედ 2006-2010 წლებში განხორციელებულ საქმიანობაზე გააკეთებს აქცენტებს და შეცდება, მკითხველს შეუქმნას წარმოდგენა პროგრამის მიღმობებსა და მიღწეულ შედეგებზე; ასევე, წარმოქმნილ დაბრკოლებებსა და მიღებულ გაკვეთილებზე.

2. პირითალი მიღებობები და მათოლოლობა

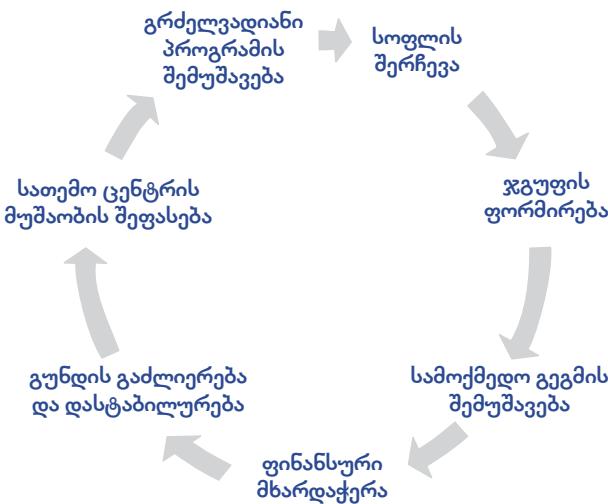
მრავალწლიანი გამოცდილებიდან გამომდინარე, ჩვენ თემის განვითარებას მივიჩნევთ საკმაოდ როტულ და კომპლექსურ პროცესად, რომლის ერთ-ერთი განეყოფელი ნაწილი და საწყისი ეტაპი თემის განათლებაა. თუმცა, თემის განვითარება მხოლოდ ამ მნიშვნელოვანი კომპონენტით არ შემოიფარგლება და გადაწყვეტილების მიღების პროცესზე (იმ გადაწყვეტილებებზე, რომლებიც ამ კონკრეტულ თემზე ახდენს გვლენას) თავად თემის, ანუ მოსახლეობის ზეგავლენასაც გულისხმობს.

საპუნია ეტაპზე 1998-2005 წლებში ჩვენი მიდგომა უფრო თემის მობილიზაციის ერთჯერად ინტერვენციას წარმოადგენდა; რაც სოფლის კონკრეტული პრობლემის ირგვლივ ლიდერთა ჯგუფის (ე.წ. კომიტეტის) ფორმირებით და მის მიერ ამ პრობლემის მოგვარებაზე ორიენტირებული პროექტის განხორციელებით შემოიფარგლებოდა. მიუხედავად იმისა, რომ პრობლემის მოგვარებაში მოსახლეობის ჩართულობა, როგორც ფიზიკური შრომით, ისე ფულადი შენატანით, მართლაც მნიშვნელოვანი იყო და პროექტის შედეგით მოსახლეობა წლების მანძილზე იღებდა სარგებელს, თავად ჯგუფი პროექტის დასრულებისთვის ან ძალაან მოკლე პერიოდში იშლებოდა და შემდგომში მისი როგორც სოფლის ინტერესების წარმომჩენის და დამცველის, აგრეთვე, საჭირო მომსახურების მიმწოდებელის როლი ფაქტიურად იყარგებოდა. არადა, სწორედ ეს უკანასკნელი განიხილება თემის განვითარების ერთ-ერთ განმაზღვრელ პირობად. შესაბამისად, პირველ ეტაპზე პროგ-

რამის პირდაპირი სამიზნები სოფლის მიერ არჩეული ლიდერები ანუ კომიტეტის წევრები იყვნენ (ძირითადად საშუალო და მეტი ასაკის ადამიანები), ხოლო მოსარგებლები – მთელი სოფლის მოსახლეობა. რა თქმა უნდა, პროგრამა შეიცავდა სწავლების და ინფორმირების ელემენტებსაც, თუმცა განსაკუთრებული აქცენტების გარეშე. ამგვარი მიდგომით პროგრამამ 27 ოქმში ანუ სოფელში იმუშავა და მისი ფინანსური დახმარებით ადგილობრივი პრობლემების მოგვარებაზე ორიენტირებული 29 პროექტი განხორციელდა.

პირველი ეტაპის ანალიზის და გამოტანილი დასკვერების საფუძველზე ორგანიზაციამ გადაწყვიტა მეტი აქცენტი გაეკეთებინა სოფლის არაფორმა-ლური ჯგუფების განვითარებასა და ინსტიტუციონალიზაციაზე, რაც სწავლების და ინფორმირების ელემენტის გაძლიერებას მოიაზრებდა. სათემო ჯგუფების შემადგენლობაში უფრო მეტად ახალგაზრდების ჩართვას და ეთმო ყურადღება, ვინაიდან ახალგაზრდების სწრაფვა სიახლეების და ახალი ცოდნისადმი გაცილებით უფრო მაღალია. მათ უფრო მეტი დღოს დათმობა შეუძლიათ საზოგადოებრივი საქმიანობისათვის და საქმაოდ მოტივირებულნი არიან იმისათვის, რომ სოფლისათვის საჭირო და სასიცეოო საქმე აკეთონ. 2006 წლიდან დაიწყო იმავე შუნი-ციპალიტეტებში სამიზნე სოფლების (ანუ თემის) შერჩევა და მათში ახალგაზრდული ცენტრების ფორმირების პროცესი. თემის ქვეშ პროგრამა მოიაზრებდა ერთ ან რამდენიმე სოფელს (ემთხვევა ტერიტორიული მოწყობის ოფიციალურ მონაცემებს), რომლის მოსახლეობასაც სათემო ახალგაზრდული ცენტრი სხვადასხვა მომსახურებას სთავაზობდა. ამგვარი ცენტრების ფორმირების მიზანი კი სოფლის მოსახლეობის (განსაკუთრებით ახალგაზრდების) მიერ საკუთარი შესაძლებლობების რეალიზება და, არსებული რესურსის მობილიზებით, ადგილობრივი პრობლემების უკეთ მოგვარება გახლდათ. 2006 წლიდან 2010 წლის ჩათვლით ახალგაზრდული ცენტრების ფორმირება გურიის და კახეთის რეგიონების 25 თემში მოხდა.

თემთან მუშაობის ციკლი შემდეგნაირად გამოიყურება:

- მოსახლეობის ზრდა და ინტერესი პროგრამაში მონაწილეობისადმი;
 - თემში პროგრამით გათვალისწინებული საქმიანობის საჭიროების ხარისხი.

ჩამოთვლილი ასპექტების სრულყოფილი ანალიზისას დამხმარე კრიტერიუმებად განიხილებოდა: თემის სოციალურ-ეკონომიკური მდგრადი მანძილი ადგინისტრაციულ ცენტრამდე, თემში მცხოვრები ახალგაზრდების რიცხვი, რწმუნებულის (ხელისუფლების ნარმომადგენლის) მზაობა თანამშრომლობისთვის, სათემო ახალგაზრდული ცენტრის ოფიცის მოწყობისათვის საჭირო ფართის არსებობა თემში. მოსახლეობის პროგრამაში მონაწილეობის სურვილი შეფასდა სოფლის ახალგაზრდების ჯგუფთან მრავალჯერადი შეხვედრის და ერთობლივი საქმიანობის შემდეგ. შერჩევის ძირითადი კრიტერიუმი ახალგაზრდული ჯგუფის მიერ საკუთარი ძალებით რაიმე ინიციატივის განხორციელება გახლდათ. რამოდენიმე მოკვლეული სოფლიდან მოხდა მხოლოდ შეზღუდული რაოდენობის სამიზნების შერჩევა და თავად ამ პროცესს 3-4 თვე დასჭირდა.

2. ახალგაზრდული ჯგუფის ფორმირება

წინა ეტაპიდან გამომდინარე, თითოეულ სოფელზე
შე ის გამოიკვეთა 10-25 კაცინი აქტიური ჯგუფები,
რომელთა მიერ ორგანიზებულ დიდ შეხვედრაზე
განისაზღვრა მათი სამომავლო ხედვა და საჭროე-
ბები; ასევე, მოხდა ამ მისის განმახორცილებელი
ბრძოვის ანუ ჯგუფის და მისი 2 კოორდინატორის
არჩევა. არჩევნების დროს ყურადღება ექცეოდა გენ-
დერული ბალანსის დაცვას, რათა ქალებიც თანაბ-
რად ყოფილიყვანები წარმოდგენილი საინიციატივი
ჯგუფში. პროგრამის მოთხოვნა არ გახლდათ საწყის
ეტაპზევე ჯგუფის დარეგისტრირება, ამ გადაწყვე-
ტილებამდე მისასვლელად ჯერ კიდევ საცდელი,
წინააღმდეგობებით აღსავსე დიდი გზა იყო
გასავლელი.

პირველადი შეხვედრები თემთან

სათემო ცენტრში გაწევრიანება, განურჩევლად ასაკისა, შეეძლო ამ თემის ნებისმიერ მცხოვრებს, რომელიც ცენტრის პროექტებში მონაწილეობის მზაობას გამოთქვამდა.

სათემო ცენტრის საინიციატივო ჯგუფში შედის 5-დან 15-მდე ადამიანი, ხოლო წევრების რაოდენობა გაცილებით დიდია; სათემო ცენტრების წევრთა 70%-ზე მეტი მანდილოსნები არიან. პრაქტიკამ აჩვენა, რომ ქალებით დაკომპლექტებული ჯგუფები გაცილებით უფრო აქტიურია.

3. ჯგუფის მიერ სამოქმედო გეგმის შემუშავება

ჯგუფების შერჩევას და პირველად კონსულტაციებს თან მოჰყვა საწყისა ეტაპის სამოქმედო გეგმების მომზადება, სათემო ცენტრებისათვის საჭირო ფართის შერჩევა, კეთილმოწყობა და აჭლურვა. ოფისების მოწყობასა და ტექნიკით აღჭურვაზე პროგრამის მიერ გაიცა პირველი ანუ ოფისს მოწყობის გრანტები, რომელთა ზომა 2800 ევროს არ აღემატებოდა. ჯგუფის გაძლიერების და, ზოგადად, თემის განვითარებისათვის საკანძო როლს თამაშობს ჯგუფისათვის და მოსახლეობისათვის საზოგადოებრივი თავმჯელის და შეხვედრების ადგილის არსებობა, მით უფრო - სოფლებში დღეს არსებული დეფიციტისა და არასასურველი მდგომარეობის ფონზე (უმოქმედო და, ხშირ შემთხვევაში, დანგრეული კულ-

სათემო ცენტრის პაზაზე მოქმედი სამკერვალო

სპორტული შეჯიბრი

ტურის სახლები). სათემო ცენტრებს ფართი უმეტეს შემთხვევაში უსასყიდლოდ გადასცეს ადგილობრივმა მუნიციპალიტეტებმა ისეთ შენობებში როგორიცაა: სოფლის ადმინისტრაციული შენობაში, კოლმეურნეობის ძველ ნაგებობებსა და საბავშვო ბაგაბალებში. პროგრამებით დაფინანსებით და ახალგაზრდების ფიზიკური შრომით შერემონტდა ერთი ან ორი ოთახი, შემდეგ კი აღიჭურვა სათემო ცენტრის გამართული ფუნქციონირებისათვის საჭირო ინვენტარით და ტექნიკით (კომპიუტერული ტექნიკა, პრინტერი, კვების წყარო).

რაც შეეხება სათემო ცენტრების ზოგად საქმიანობას, განზოგადების საფუძველზე მათ მუშაობაში სამი ძირითადი მიმართულება იკვეთება:

- **მოსახლეობის ინფორმირება და განათლება** - უფასო კომპიუტერული კურსები, სხვადასხვა ხელსაქმის წრეები - კერვა, ქარგვა, თექს, საკვერციან სკოლა - სკოლამდელი ასაკის ბავშვებისათვის, საინფორმაციო ბუკლეტების მომზადება და მოსახლეობაში გავრცელება, ინტერნეტ-მომსახურება, საქმიანობის და პროექტების პრეზენტაციები, სხვადასხვა ტიპის სემინარები (სასოფლო-სამეურნეო, იურიდიულ საკითხებზე) და ა.შ.
- **შემცნებითი და სპორტული ღონისძიებების ორგანიზება** - ინტელექტუალური თამაშები, სპორტული შეჯიბრები (ფეხბურთი, ფრენბურთი, ბაზი, ნარდი, დოლი და ა.შ.) და მარათონები, კონცერტები და პოეზიის სადამოგბი, ექსკურსიები და ლაშქრობები, დასუფთავების აქციები.
- **ადგილობრივი პრობლემების მოგვარება** - თემის თანამონაწილეობითი მოკვლევის (შეფასების) მეთოდის გამოყენებით სოფლის პრობლემების კვლევა, უბნებზე ლიდერთა გამოვლენა და მათთან აქტიური ურთიერთობა, სოფლის რწმუნებულთან თანამშრომლობა, ადგილობრივ მუნიციპალიტეტთან შეხვედრები, გამოვლენილ პრობლემებზე პროექტების მომზადება და შესაბამისი დაფინანსების მოძიება (როგორც პროგრამის ფარგლებში გამოცხადებულ კონკურსებზე, ისე სხვა წყაროებიდანაც), მიკროპროექტების განხორციელება.

პროექტი - საკეთილმონაცემობილი საბავშვო მოედანი

საწყის ეტაპზე სათემო ცენტრების მიერ მზად-დებოდა უფრო მოკლევადიანი – ექსტვიანი გეგმები, რაც დროთა განმავლობაში წლიურ გეგმებში გადაი-ზარდა. ამგვარი მიდგომა პროგრამას მონიტორინგის ეფექტურად განხორციელების შესაძლებლობას აძლევდა და როგორც თავად პროგრამის გუნდის, ისე სათემო ცენტრებისათვისაც გამოცდილების დაგროვების ეფექტურ საშუალებას წარმოადგენდა.

იმისათვის, რომ ამ გეგმების შესრულება გამხდა-რიყო რეალური, პროგრამა თითოეულ სათემო ცენტრს მიმდინარე საოცერაციო ხარჯებსაც უფა-რავდა. ეს თანხა საშუალოდ თითოეულ ცენტრზე მთელი წლის განმავლობაში მხოლოდ 3000-3500 ლარს შეადგენდა. მიმდინარე ხარჯებში იგულისხმებოდა კოორდინატორების მინიმალური ანაზღაურება, კომუნალური გადასახადები, საკომუნიკაციო ხარჯები, საკანცელარო მასალა, საბანკო მომსახურების პროცენტი და ა.შ.

4. სათემო ცენტრების ფინანსური მხარდაჭერა

ფინანსური მხარდაჭერა მიზნად ისახავდა სათემო ცენტრებისთვის სამუშაო პირობების შექმნას და, მინი პროექტების განხორციელების გზით, მათთვის საჭირო უბარ-ჩვევების ჩამოყალიბებას; ასევე საჭირო გამოცდილების დაგროვებას. გარდა ზემოაღნეული ოფისის მოწყობის და მიმდინარე პროგრამული ხარჯების დაფარვისა, სათემო ცენტრებისათვის წელიწადში რამდენჯერმე ცხადდებოდა მიკროგრანტების დახურული კონკურსი, სადაც საგრანტო თანხა 700 ლარიდან — 2200 ლარმდე მერყეობდა. ამ კონკურსებში მონაწილეობა მხოლოდ პროგრამის სამიზნე ცენტრებს შეეძლოთ.

საყურადღებოა, რომ დახურულ კონკურსებში გრანტის მოპოვების ერთ-ერთი პირობა პროექტში სოფლის მოსახლეობის თანამონაწილეობა გახლდათ, რაც არა მხოლოდ ფიზიკური შრომით და ნაცურით, არამედ თანხობრივი შენატანითაც გამოიხატებოდა. გრანტის სიდიდიდან გამომდინარე, თანადაფინანსების მოცულობა 10%-დან 30%-მდე მერყეობდა. მიკროპროექტების განხორციელებით სათემო ცენტრებმა შეძლეს არა მხოლოდ საკუთარი სახელის და ნდობის დამკვიდრება მოსახლეობაში, არამედ შეიძინეს დაგეგმვის, ორგანიზების და მართვის უნარები

სათემო ცენტრის წევრთა ტრენინგი

და მოსახლეობასთან მუშაობის დიდი გამოცდილება. სულ პროგრამის დაფინანსებით განხორციელებული მიკროპროექტების რაოდენობამ 201 შეადგინა.

5. გუნდის გაძლიერება და დასტაბილურება – ეს ფაზა საკვანძოა პროგრამის მთელი ციკლისათვის, რადგან მასზე დიდად არის დამოკიდებული კონკრეტულ თემში მუშაობის წარმატება თუ წარუმატებლობა. აქეცენტი კეთდება არა მხოლოდ ადგილობრივი ლიდერების/ახლაგაზრდების პიროვნული შესაძლებლობების განვითარებაზე, არამედ თავად გუნდის დასტაბილურებაზეც.

სწავლების და შესაძლებლობების განვითარების კუთხით პროგრამა ითვალისწინებდა:

- ინდივიდუალური სამუშაო შესვედრების ორგანიზებას და ინტენსურ კონსულტირებას ისეთ საკითხებზე, როგორიცაა პროგრამების და პროექტების შემუშავება, ფუნქციების განაწილება, ფინანსური მართვა, ანგარიშების მომზადება, სამიზნე ჯგუფების საჭიროებათა კვლევის დაგეგმვა/განხორციელება, ჯგუფის შუშობის შეფასება და ა.შ.
- ერთობლივ ტრენინგებს ისეთ თემებზე, როგორიცაა გუნდური მუშაობა და ლიდერობა, პროექტების დაგეგმვა და მომზადება, თემთან მუშაობის უნარები, თანამონაწილეობითი მოკვლევის ტექნიკა, ეფექტური კომუნიკაცია, მოხალისეთა მართვა და მოტივირება, სოციალური საწარმო, თვითშეფასების მეთოდები, ეფექტური ორგანიზაციის მახასიათებლები.
- სათემო ცენტრების კოორდინატორები კომპიუტერულ პროგრამებში იმგვარად გადამზადება, რომ მათ შემდგომში შეძლებოდათ საკუთარი ცოდნის გადაცემა სოფლის სხვა მაცხოვრებლებისათვის;
- სათემო ცენტრებს შორის კონტაქტების გაღრმავება და სხვა ორგანიზაციების გამოცდლების გაზიარება – ეს უკანასკნელი მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა ახალგაზრდული ცენტრებს საქმიანობის სტაბილურობის მისაღწევად, რადგან დამყარებული კონტაქტები სხვა ძლიერ არასამთავრობო ორგანიზაციებთან ერთობლივი პროექტების განხორციელების კარგ წინაპირობად იქცა. ასევე, პროგრამაზ დიდი ყურადღება დაუთმო სათემო ცენტრებს შორის პირიზონტალური კავშირების დამყარებას, ანუ ერთიანი ქსელის ფორმირებას. ამ მხრივ რეგულარულად ეწყობოდა ერთობლივი შეხვედრები რეგიონების დონეზე; გაცვლითი ვიზიტები გურიასა და კახეთში და სათემო ცენტრების საქმიანობის გაცნობა; შეხვედრები რეგიონებში მოქმედ ძლიერ არასამთავრობო ორგანიზაციებთან; სათემო ცენტრების ქსელური შეხვედრა და მათი სხვა ახალგაზრდულ ინიციატივებისათვის დაკავშირება.
- თემატური სემინარები – ტარდებოდა თავად სათემო ცენტრებიდან წამოსული ინტერესების გათვალისწინებით, ისეთ საკითხებზე, როგორიცაა საზოგადოებრივი ორგანიზაციების არსი, ადგილობრივი თვითმმართველობა და

მისი კომპეტენციები, გენდერული თანას-ნორობა, სოფლის მეურნეობის პროფესიის ექსპორტირება და სხვა. ადგილებზე ანუ სოფ-ლებში გამოკვეთილი საჭიროებების მიხედვით კონკრეტული სოფლის მოსახლეობისთვის ჩა-ტარდა ინდივიდუალური სემინარები შემდეგ საკითხებზე: ადამიანის უფლებები, განათ-ლების რეფორმა, ქალთა უფლებები და ტრე-ფიკინგის პრობლემა საქართველოში, ნარკო-მანია და მოქმედი კანონმდებლობა, გარემოს დაჯვა და მესაქონლეობის საკითხები.

6. სათემო ცენტრების მუშაობის შეფასება -
შეფასება ხორციელდებოდა კომბინირებული მეთოდით: როგორც პროგრამის მიერ შემუშავებული შიდა ინდიკატორებით, ისე მოსახლეობის გამოკითხვის მეთოდით ანუ გარე შეფასების გზითაც. შიდა ინდიკატორებად განისაზღვრა შემდეგი მაჩვენებლები: სათემოების მიერ პროგრამების შესრულების ხარისხი, მინიპროექტების განხორციელების ეფექტურობა, წარმოდგენილი და დაფინანსებული განაცხადების რაოდენობა, საინიციატივო ჯგუფის ზომა და მდგრადიბა და, რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, სათემო ცენტრების მიერ საკუთარი ძალებით ან სხვა წყიროს დაფინანსებით განხორციელებული ინიციატივების რაოდენობა.

რაც შეეხბა გამოკითხვებს, ამ ნლების მანძილზე ისინი 2 წლის ინტერვალით სულ 3-ჯერ ჩატარდა პროგრამის გუნდის მიერ წინასწარ მომზადებული კითხვარისა და მეთოდოლოგის მიხედვით. საკავანო საკითხები გახლდათ თავად სათემო (ცენტრულის ცნობადობა) და მათი მუშაობით მოსახლეობის კამაყოფილების დონე. შეფასების შედეგების განზოგადებამ ზოგადად კარგი სურათი აჩვენა. კერძოდ, ცნობადობის კუთხით სამუალო მაჩვენებელი 80% გახლდათ, ხოლო მოსახლეობის კამაყოფილების ხარისხმა 95 %-ს მიაღწია. თუმცა ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ ზოგიერთ სათემო ცენტრთან მიმართებაში ეს მაჩვენებლები უფრო მაღალი გახლდათ.

7. ახალი გრძელვადიანი პროგრამების შემუშავება და განხორციელება – სათემო ცენტრების მიერ 6 თვალი და წლიური პროგრამების დასრულების და შეფასების შემდეგ ლოგიკური გაგრძელება

სათემო ცენტრის ბაზაზე მოქმედი ქალთა გამაჯანსაღიძელი ცენტრი

გახლდათ ახალი, შედარებით გრძელვადიანი სამოქმედო გეგმების აუზ პროგრამების შემუშავება. განვლილი ეტაპის და საქმიანობის ანალიზის საფუძველზე და, აგრეთვე, გარემოში არსებული შესაძლებლობების გათვალისწინებით მზადდებოდა ახალი პროგრამები, საქმიანობის დეტალური გაშლით და ხარჯთაღიცის გადასაცემით.

3. გამოცდილება და ნასენავლი გაკვეთილები

დადებითი გამოკლილება

პროგრამის და მისი ერთიანი გუნდის ძალის-ხმევით, ასევე თავად სათემო ცენტრების წევრთა აქტიურობით და შრომით, გარდა წინასწარ განსაზღვრული პოზიტიური შედეგებისა, პროგრამას ჰქონდა თანმხელები სრულიად გაუთვალისწინებელი დადებითი ეფექტებიც. გვსურს გაგიზიაროთ რამდენიმე მათგანი:

❖ მრავალი სათემო ახალგაზრდული ცენტრი გადაიქცა ადგილად – ერთ-ერთ (ხშირად ერთა-დერთადაც კი) ნათელ წერტილად სოფლისათვის, სადაც მოსახლეობისათვის ხელმისაწვდომია კომ-პიუტერული სწავლება, ინტერნეტი, სხვადასხვა თა-ნამედროვე ლიტერატურა და ინფორმაცია; ასევე, საჭირო დოკუმენტაციის/საბუთების დამზადება, სხვა ტიპის მომსახურებები და არაფინანსური გა-ნათლების მიღება (ცეკვის, უცხო ენის კლასები, საკ-ვირაო სკოლა და სკოლამდელი ასაკის ბავშვთა წრე, ჭრა-კერვის კურსები, ტრენაჟორებით ვარჯიში და ა.შ.).

- ადმინისტრაციული ცენტრიდან საკმაოდ დაშორებულ ერთ-ერთ სოფელში უკვე 20 წელია, აღარ ფუნქციონირებს საბავშვო ბაღი. მოსახლეობასათვის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პრობლემას წარმოადგენდა სკოლამდელი ბავშვებისათვის ბაღის უქონლობა. მატერიალური სიღრღვებისას თუ მნირი სამართლებულობის მიერ მომავალი გადამდებარებული იყო.

სათემო კენტრის წევრთა ტრუნინგი

შუალებების გამო ყველა ოჯახს არ შეეძლო ბავშვის მეზობელ სოფელში ტარება. სოფელში არსებულმა სათემო ცენტრმა ერთ-ერთ ფუნქციად სწორედ ამ პრობლემის ნაწილობრივად მოგვარება იტვირთა და ცენტრის ბაზაზე ამოქმედდა სკოლამდელი აღზრდის კურსები, რომელსაც ადგილობრივი სპეციალისტი, მეთოდისტ-ფსიქოლოგი ატარებს. კურსები ითვალისწინებს ინტერაქტიულ მეცადინებებს, მხიარულ ვარჯიშებს და მოძრავთამაშებს; ასევე ხატვის და წერის გაკვეთოლებს. ბავშვები უფრო მომზადებულნი მიდიან სკოლაში როგორც ინტელექტუალური, ისე ფსიქოლოგიური თვალსაზრისით. ამ ეტაპზე სკოლამდელი აღზრდის წრეში 14 ბავშვი ირიცხება და სათემო ცენტრის ეს სერვისი სოფელში დიდი პოპულარობით სარგებლობს.

- სოფლებში, განსაკუთრებით მაღალმთიან რეგიონებში ინტერნეტი მოსახლეობისათვის ძალიან რთულად ხელმისაწვდომია. არადა, აბიტურიენტებს, მასწავლებლებს, ფერმერებს, ადგილობრივ ექიმებს სწორედ მისი საშუალებით შეუძლიათ სოფლიდან გაუსვლელად, ფინანსური დანახარჯების გარეშე მიიღონ მეტად საჭირო ინფორმაცია. პროგრამის ფარგლებში შექმნილ სათემო ცენტრებში ყველა დაინტერესებული ადამიანისათვის ხელმისაწვდომი გახდა ინტერნეტი, რაც სოფლის მოსახლეობისათვის მართლაც რეალურ საჭიროებას წარმოადგენს. ძალიან ხშირად სათემო ცენტრის კომპიუტერული მომსახურებით სარგებლობენ სოფლის თვითმმართველობის, ადგილობრივი სამედიცინო პუნქტის, თუ სხვა დაწესებულების წარმომადგენლები, რაც უამრავ ადამიანს უადვილებს ისედაც რთულ ცხოვრებას.
- რამდენიმე სათემო ცენტრმა მოსახლეობისათვის ფასიანი მომსახურების შეთავაზება დაიწყო. ამ ეტაპზე ეს მხოლოდ ერთეული შემთხვევებია, თუმცა უმეტესობაში აგრეთვე შეინიშნება მსგავსი საქმიანობის დანერგვის სურვილი. ამგვარ მომსახურებას დიდი მნიშვნელობა აქვს სათემო ცენტრის მუშაობისათვის, ერთი მხრივ, ეს ხელს უწყობს მისი მისის შესრულებას – მიანოდონ საჭირო და თანაც დეფიციტური მომსახურება მოსახლეობას, და მეორე მხრივ, ამგვარი საქმიანობა მათთვის შემოსავლის დამატებითი წყარო ხდება.

❖ ფასიანი მომსახურების ტიპები შემდეგია: კომპიუტერის კურსები და კომპიუტერული მომსახურება (დოკუმენტაციის მომზადება, ასლების გადაღება), სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკით მომსახურება, სამკერვალო, ტრენინგორების დარბაზი ანუ გამაჯანსაღებელი ცენტრი, მინანქრის სახელოსნო და ა.შ.

❖ ადგილებზე გამოიკვეთნენ ახალგაზრდა ლი-დერები, რომელთაც პროგრამის ფარგლებში ტრენინგების, კონსულტაციების და პროექტების განხორციელების შედეგად შეიძინეს ორგანიზაციის მართვისათვის საჭირო უნარ-ჩვევები. ისინი აქტიურად თანამშრომლობენ მოსახლეობასთან და სხვა საზოგადოებრივ ორგანიზაციებთან, თვითმმართველობას და მედიასთან. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ ახალგაზრდა ლიდერები აშკარად ანგარიშგასაწევ ძალად ჩამოყალიბდნენ. მათ ეკითხებიან აზრს, უკავშირდებიან როგორც სხვა პროგრამები, ისე თვითმმართველობის წარმომადგენლებიც. ხშირ შემთხვევაში მოსახლეობა წინადადებებით და პრობლემებით მათ მიმართავს. ლიდერები აქტიურად იღებენ მონაწილეობას თვითმმართველობის მიერ ორგანიზებულ შეხვედრებსა თუ საჯარო განხილვებში, აცნობენ მათ სოფლის პრობლემატიკას და ძალიან ხშირად ახერხებენ იმას, რომ ადგილობრივი ბიუჯეტი სწორედ ამ პრობლემატიკას ითვალისწინებს.

შეიძლება ითქვას, რომ ხშირ შემთხვევებაში სათემო ცენტრები, კერძოდ კი ავტორიტეტის მქონე ადგილობრივი ლიდერები, სოფლის მოსახლეობის და სამიზნე ჯგუფების ინტერესთა დამცველებად გვევლინებიან.

ერთ-ერთი ახალგაზრდული ორგანიზაციის საქმიანობის ცალკე მიმართულება გახლავთ სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის, კერძოდ კი, შეზღუდული შესაძლებლებების მქონე პირების (შშმა) ინტეგრაცია. ამ მიმართულებით ორგანიზაციამ რეგიონში მოქმედ ქლიერ და ამ სფეროში კვალიფიციურ საზოგადოებრივ ორგანიზაციასთან ერთად შეძლო მუნიციპალიტეტის ფარგლებში ამგვარი ადამიანების მონაცემთა პირველი ბაზის შექმნა, მათი ოჯახების საჭიროებების კვლევა და გამოვლენილი მრავალი პრობლემის ლობირება:

- დაავადებული ბავშვის სპეციალური კვებისათვის მუნიციპალიტეტმა ბიუჯეტში თანხა გაითვალისწინა;

სახელობო წრე

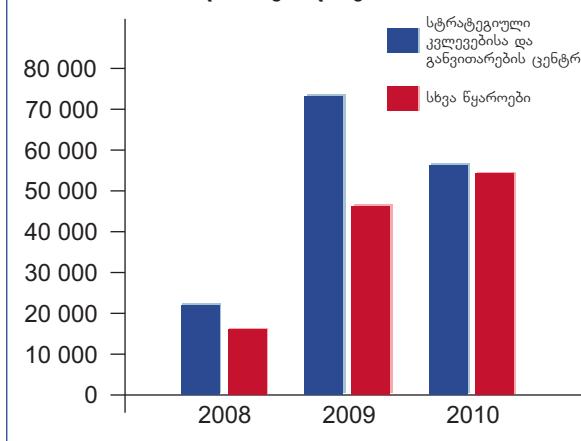

- სილარიბის ზღვარს ქვევით მყოფი შემ 20 ბავ-შვისათვის მომზადდა სასკოლო წიგნებით უზრუნველყოფის პროგრამა;
- 12 სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ბავშვისათვის მომზადდა ინდივიდუალური სასწავლო გეგმები და ისინი სკოლის სასწავლო პროცესებში ჩაერთონენ;
- მოქმედი კანონმდებლობის საფუძველზე მუნიციპალიტეტში გაკეთდა მოთხოვნა საზოგადოებრივი და საწარმოო შენებლობებისას, სკვერების და ბილიკების მოწყობისას მომხდარიყო პანდუსების მოწყობა და გაეთვალისწინებინათ ეტლით მოსარგებლეთა ინტერესები. აღნიშნულ საკითხზე ადგლობრივ ხელსუფლებასთან მოლაპარაკებების შედეგად მართლაც მოხდა ეტლით მოსიარულეთა ინტერესების გათვალისწინება; მაგალითად, დაბის ცენტრში არსებული სკვერსა და ჯანდაცვის ახალ, მშენებარე კლინიკაში.

სათემო ცენტრები დასაყრდენ ძალად და რესურსად იქცნენ სხვა ორგანიზაციებისა და პროგრამებისათვის და შეძლეს სხვა საზოგადოებრივ ორგანიზაციებთან ერთად განხეორციელებინათ პროექტები. ძალიან ბევრი მაგალითი გვაქვს, როდესაც კონკრეტულ რეგიონში მოქმედი საზოგადოებრივი ორგანიზაცია საკუთარ პროექტებსა და პროგრამები სწორედ მოცემული პროგრამის ფარგლებში შექმნილ სათემო ცენტრებს რთავს აქტიურად. ეს პრეცედენტი კარგ წინაპირობას ქმნის სათემო ცენტრების დასტაბილურებისათვის, რადგან მათ ახალი ცოდნის, გამოცდილების მიღების და შემოსავლების გაზრდის შესაძლებლობა ეძლევათ.

❖ მნიშვნელოვანია, რომ სათემო ცენტრებმა – ადგილობრივი პრობლემების მოსაგვარებლად შექმნა ფინანსების მოპოვება არა მხოლოდ პროგრამის ფარგლებში გამოცხადებული კონკურსებიდან, არამედ მოსახლეობიდან, თვითმმართველობებიდან და სხვა ფონდებიდანაც. ნიშანდობლივია, რომ სხვა წყაროებიდან დაფინანსების მოპოვების დინამიკა მზარდი იყო წლების მიხედვით.

სხვადასხვა წყაროდან მიღებული დაფინანსების დინამიკა (ლარებში)

უფრო მეტიც, სათემო ცენტრებმა პროგრამის ფინანსური მხარდაჭერის გარეშე შექმნეს მრავალი პრობლემის მოვარებული საკუთარი ძალებითა თუ სხვა ფონდებიდან მოპოვებული ფინანსებით. ზოგიერთი მათგანი უკვე დარეგისტრირდა საზოგადოებრივ ორგანიზაციად, ხოლო რამდენიმე მათგანი ამას უასლეს მომავალში გეგმავს. დარეგისტრირება სათემო ცენტრებს დაფინანსების მოპოვების შესაძლებლობებს უზრდის.

ზოგიერთ შემთხვევაში შეინიშნება ჩვენს პროგრამაზე ფინანსური დამოკიდებულების ნელ-ნელა შემცირება, რაც სათემო ცენტრის დასტაბილურების კარგი წინა პირობაა. მაგალითად, ერთ-ერთმა წარმატებულმა სათემო ახალგაზრდულმა ორგანიზაციამ შექმლო საკუთარი საქმიანობის გეგმვრაფიული არეალის გაფართოვება და, ამავე დროს, პროგრამული საქმიანობისათვის თანხების მოპოვება როგორც თვითმმართველობიდან, ისე ისეთი ფონდებიდან, როგორიცაა ფის ქორფი, ღია სა-ზოგადოება – საქართველო, ინსტიტუციონალური განვითარების ფონდი და სხვ., რამაც 2010 წლისათვის ჯამში ამ ორგანიზაციის მთელი ბიუჯეტის 86 % შეადგინა და, შესაბამისად, თუ საწყის ეტაპებზე პროგრამის დაფინანსება მთელი ბიუჯეტის 70-80 %-ს შეადგენდა, ამ პერიოდისათვის იგი მხოლოდ 14 %-ს შეადგენდა.

ნეგატიური გამოცდილება

ზევით უკვე აღინიშნეთ, რომ სამიზნე სოფლებში ინტენსიური მუშაობის ვადა სამ წელს შეადგენდა, თუმცა ზოგ შემთხვევაში, გარკვეული (სუბიექტური თუ ობიექტური) მიზეზების გამო მოხდა პროგრამის დროზე ადრე შეწყვეტა და სოფლიდან გამოსვლა.

პროგრამის შეწყვეტის გამომწვევი ძირითადი მიზეზები შემდეგი გახლდათ:

ლიტერატურისა და მეცნიერებების არასწორი შერჩევა

გამოცდილებამ აჩვენა, რომ სასურველია ლიდერის ასაკი 20-22 წელზე ქვევით არ იყოს და ეს ადამიანი სოფელში დარჩენაზე იყოს ორიენტირებული. მიუხედავად იმისა, რომ შესაძლოა, ახალგაზრდა ძალიან მოტივირებული და აქტიური იყოს, სათემო ცენტრის ზოგადი მართვის, მოსახლეობასა და თვითმმართველობასთან ურთიერთობის პასუხისმგებლობა საკმარის რთულ ტეიროს წარმოადგენს და პრინციპში გარკვეულ პიროვნულ სიმწიფესაც მოითხოვს. თუმცა აյ ასაკის გარდა განმსაზღვრელია ლიდერის პიროვნული თვისებები და პასუხისმგებლობის აღების მზაობა.

მეორე სირთულე უკავშირდება სოფლიდან ახალგაზრდების ადმინისტრაციულ ცენტრებსა და დედაქალაქში ინტენსიურ მიგრაციას. იმის გამო, რომ სოფელში ახალგაზრდებისათვის საკუთარი პოტენციალის რეალიზების არავითარი შესაძლებლობა არ არსებობს, ისინი საკუთარი ძალების მოსასინჯად – სასწავლებლად და სამუშაოს მოსაპოვებლად ძალიან ხშირად ტოვებენ მშირის სოფელს. გვქონდა შემთხვევები, როდესაც ამის გამო ბევრ სოფელში სა-

ჭირო გახდა კოორდინატორის ჩანაცვლება. ეს იმ ფონზე, როდესაც კოორდინატორის პიროვნულ ზრდაში პროგრამამ გარევეული რესურსი და ძალის-ხმევა ჩადო – კონსულტაციების, კომპიუტერული კურსის, სხვადასხვა ტრენინგების სახით. ახალი კოორდინატორის შემთხვევაში ამ ეტაპის გავლა პროგრამას თავიდან და დაჩქარებულად უხდებოდა. ზოგჯერ კოორდინატორების მრავალჯერადი ცვლილება პროგრამის შეფერხების და წარუმატებლობის მიზეზად იქცა.

ლიდერის წასვლას/ცვლილებას სხვა საფრთხეც ახლავს: გუნდის ფორმირების გარკვეულ ეტაპზე მან, შესაძლოა, გუნდის ნაწილობრივი დაშლა და მუშაობის ეფექტურობის მკვეთრი დაცემა გამოიწვიოს. ამგვარი კრიზისის დაძლევა კი ასევე გარკვეულ დროს მოითხოვს.

სწორედ ამ გარემოებების გათვალისწინებით, გამართებულად გვერვენება სათემო ცენტრში აქცენტების გაკეთება არა მხოლოდ ერთ, არამედ რამდენიმე ადამიანზე (კოორდინატორი და მისი ასისტენტი); ასევე, ლიდერის შერჩევისათვის დამატებითი კრიტერიუმის შემოღება; ეს გახლავთ მისი სოფელში დარჩენაზე ორიენტირებულობა.

"სუპერდომინანტი" ლიდერი

გარკვეულწილად, ეს ფენომენიც ლიდერის შერჩევის სირთულეს უკავშირდება. არის შემთხვევები, როდესაც ამგვარი ლიდერი ზედმეტად გავლენაზია სხვა წევრებთან შედარებით, ყველანაირ პასუხისმგებლობას იღებს საკუთარ თავზე და ხშირ შემთხვევაში გადაწყვეტილებებსაც სრულიად ერთპიროვნულად იღებს. თუ გუნდის ფორმირების ადრეულ ეტაპზე ამგვარი მიღვიმა მისაღები და საჭიროცაა, ჯგუფის განვითარების შემდგომ ეტაპზე იგი უკვე შემაფერხებელ ფაქტორად იქცევა, ხელს უშლის ჯგუფის სხვა წევრების პიროვნული შესაძლებლობების გამოვლენას, გააზრებული და სწორი გადაწყვეტილებების მიღებას; ამგვარი ლიდერი უკვე დემოტივატორი ხდება სხვა წევრებისათვის. ასეთ შემთხვევაში ჯგუფში ჩნდება დამალული უკმაყოფილება, შიდა კონფლიქტები, რის აშკარად გამხელასაც ჯგუფის სხვა წევრები პროგრამის განმახორციელებლებთან თავს არიდებენ. საბოლოოდ კი შესაძლოა მივიღოთ უკვე ძნელად მოსაგვარებელი და მწვავედ გამოვლენილი კონფლიქტი, რომელსაც სამწუხარიდ პროგრამის გუნდი ველარ არეგულირებს. ასეთი სიოულებისას მნიშვნელოვანია დაფარული პრობლემის დროულად აღმოჩენა, რათა პროგრამის ჯგუფის ჩარევას აზრი ჰქონდეს და შესაძლებელი გადადეს სათემო ჯგუფის ლიდერის სხვა პიროვნებით ჩანაცვლება; თუმცა აქც არსებობს რისკი ჯგუფიდან სხვა წევრების გასვლისა და, შესაბამისად, მისი ეფექტური მუშაობის დაქვეითებისა.

სათემო ცენტრის საინიციატივო ჯგუფის ჩაკეტვა

მას მერე რაც ხდება სათემო ჯგუფის აქტიური ბირთვის ე.წ. საინიციატივო ჯგუფის ფორმირება,

რაც ხშირ შემთხვევაში საშუალოდ 5-7 კაცით განისაზღვრება, ჩნდება ამ ჯგუფის ე.წ. ჩაკეტვის საფრთხე. ეს ნიშნავს იმას, რომ შესაძლოა სხვა დაინტერსებული ახალგაზრდებისათვის სათემო ცენტრში არსებული რესურსები ხელმისაწვდომი აღარ იყოს, არ ხდებოდეს საინიციატივო ჯგუფის შემადგენლობის რეგულარული განახლება, ანუ ჯგუფის "ახალი სისტემით" შევსება. ეს სინდრომი სამწუხარიდ ცოტა გვიან ეტაპზე ვლინდება და მისი შემჩნევა საკმაოდ დიდ დაკვირვებას მოითხოვს. ამის გამო პროგრამის განმახორციელებლები ძალიან ფრთხილად უნდა მოეკიდნონ ამ საკითხს. დასასყისშივე უნდა მიექცეს ყურადღება საინიციატივო ჯგუფის და მისი ლიდერების ფართო ჯგუფთან ანგარიშების მექანიზმებს, ახალი წევრების მოზიდვის გზებსა და საშუალებებს, მოხალისეთათვის თუნდაც არაფორმალური ნახალისების ფორმების დანერგვას. საბოლოო ჯამში ხდება ისე, რომ ამ ე.წ. "ელიტარულ" უმცირესობას გარკვეულ ეტაპზე უკვე უჭირს ერთობლივ პროექტებსა და ლონისძიებებში ახალგაზრდების და მოსახლეობის მობილიზება. მიზეზად კი მათ მიერ მოსახლეობის პასიურობა სახელდება, თუმცა ამგვარი შემთხვევის სწორი ანალიზის შედეგად ცხადად ჩანს, რომ ძირითად მიზეზი მაინც "ჩაკეტვის" მომენტია.

ადგილობრივი მოსახლეობის სპეციფიკა

მიუხედავად იმისა, რომ ალბათ არაკორექტულია ამ თემაზე საუბარი, თემში მუშაობასთან მიმართებით, ამ საკითხს გვერდს მაინც ვერ ავულიოთ. უდავოა ის, რომ ყველა სოფელში, დაბასა თუ ქალაქში შესაძლებელია თემის განვითარების მიმართულებით მუშაობა და გარკვეული წარმატებების მიღწევა განურჩევლად ამ თემში თუ რეგიონში მცხოვრები მოსახლეობის მახასიათებლებისა და თავისებურებებისა. თუმცა მაინც უნდა აღინიშნოს, რომ ეს თავისებურებები არსებობს და დიდ გავლენას ახდენს შედეგების მიღწევის ეფექტურობაზე. ადგილობრივი სპეციფიკის ქვეშ ბევრ რამეს მოვიაზრებთ; მაგალითად, კუთხურ თავისებურებებს, მოსახლეობის აქტიურობის დონეს, დამკვიდრებულ სტრუქტურების, მოსახლეობაში არსებულ უარყოფით გამოცდილებას.

ზოგიერთ თემში თუ წარმატებას 2 წელიწანიდში შეიძლება მივაღწიოთ, შესაძლოა სხვა რეგიონის სოფელში იმავე ტიპის საქმიანობას დროის ასეთსავე მონაცემთში არავითარი შედეგი არ მოჰყვეს. სწორედ ამ მხრივ არის თემთან მუშაობა ძალიან საინტერესო და მრავალმხრივი, რადგან იგი არსებული ადგილობრივი სპეციფიკის გათვალისწინებას და მიღების ადგილობრივ კულტურასთან მისადაგებას მოითხოვს. თუმცა, ჩვენი ტიპის პროგრამები სამწუხარიდ დროსა და რესურსებში შეზღუდულია და ძალიან როულია დონორი ორგანიზაციებისათვის მაგალითად, თემში 10 წლიანი ინტერვენციის საჭიროების დასაბუთება. შესაბამისად, ჩვენ გვერდა შემთხვევები, როდესაც მოსახლეობის მობილიზებაში არსებული სირთულეების (მოსახლეობის პასიურობა) გამო მოგვიძად კონკრეტულ თემში პროგრა-

მის შეჩერება. ისევ გვსურს ხაზი გაცუსვათ იმ გარემოებას, რომ ამ შემთხვევაში განმსაზღვრელი გახლდათ არა მარტო ადგილობრივი სპეციფიკა, არამედ პროგრამისათვის არსებული შეზღუდვებიც.

ყველაზე დიდი სირთულე მოსახლეობასთან მიმართებაში გახლავთ არსებული უნდობლობის, პასიურობის დაძლევა და საბჭოთა მენტალობის გადალახვა. ზოგადად საზოგადოებას ურჩევნია, იყოს პასიური მოთამაშის როლში და თავი აარიდოს მოქალაქეობრივ პასუხისმგებლობას. ძალიან ხშირად განვითარებაზე ორიენტირებული პროგრამების განხორციელება სოფლებში ბევრ ეჭვს ბადებს, განმახორციელებელ ორგანიზაციებს აიგივებენ პოლიტიკურ პარტიებთან, წინასაარჩევნო კამპანიებთან ან სხვადასხვა რელიგიურ დაჯგუფებებთან. ერთი და ორი თვე, თუნდაც ნახევარი წელიც კი, არ არის საქმარისი დრო უნდობლობის დასაძლევად. ხოლო მოსახლეობის ნდობის მოპოვება კი თემთან მომუშავე ჯგუფისაგან დიდ მოთმინებას და ძალისხმევას მოითხოვს.

4. შეჯამება

ჩვენი მრავალწლიანი გამოცდილებიდან გამომდინარე, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ თემის განვითარებაზე მუშაობა საკმაოდ რთული, ხანგრძლივი და შრომატევადი პროცესია. თუმცა ხშირ შემთხვევაში მას ისეთი პოზიტიური უკუგება მოსდევს, რომ იგი ყველანაირ ძალისხმევას და წვალებას ამართდება.

მიუხედავად იმისა, რომ არა მხოლოდ ჩვენი პროგრამის, არამედ სხვა, მსგავსი პროგრამების ფარგლებშიც მრავალი პრეცედენტია სათემო ჯგუფების მიერ ადგილობრივი პრობლემების მოგვარებისათვის სხვადასხვა ადგილობრივი წყარიებიდან (ადგილობრივი მუნიციპალიტეტი, მოსახლეობა, ბიზნესი) თანხების მოზიდვისა, რაც შესაძლოა პროექტის მთლიანი ბიუჯეტის ნახევარსაც კი შეადგენდეს, რეალობა მაინც შემდეგია: სათემო ჯგუფებთან ანუ კონკრეტულ თემში 2-3 წლიანი ინტენსიური მუშაობა ხშირ შემთხვევაში არ არის საქმარისი მათი ინსტიტუციური მდგრადობის უზრუნველსაყოფად და გარეფინანსური დახმარების გარეშე მხოლოდ ერთეულები თუ ახერხებენ ფუნქციონირების გაგრძელებას. ამ პრობლემას ამწვავებს ქვეყანაში ადგილობრივი წყაროებიდან თანხების მოპოვებისათვის არსებული არასახარპილო გარემო, როგორიცაა, მაგალითად, ადგილობრივი სათემო ფონდების არარსებობა, რეგიონალური, განსაკუთრებით კი სოფლის დონის ორგანიზაციებისა და, მით უფრო, არაფორმალური ჯგუფებისათვის ხელმისაწვდომი მოქმედი დონორების და მხარდამჭერი პროგრამების სიმწირე, ადგილობრივი ფილანტროპიის დაბალი ფონი. შესაბამისად, სწორედ ადგილობრივი წყაროებიდან რესურსების მოპოვების შესაძლებლობების შექმნა და განვითარება გვესახება ჩვენ საქართველოში თემის განვითარების ყველაზე დიდ გამოწვევად. ამგვარი

შესაძლებლობების შექმნა ძალიან დიდ ძალისხმევას და დღრის მოითხოვს, რაც სავარაუდოდ საწყის ეტაპზე მრავალმხრივი, კომპლექსური სტრატეგიის შემუშავებაზე უნდა იყოს დაფუძნებული. ამგვარი სტრატეგიის შემუშავება შეუძლებელია მხოლოდ ერთი საზოგადოებრივი ორგანიზაციის, ან თუნდაც მთელი III სექტორის მიერ მოხდეს. იგი საზოგადოებრივი სექტორის, გავლენიანი საერთაშორისო ორგანიზაციების, ხელისუფლებისა და ბიზნესის ერთობლივი მუშაობის შედეგად უნდა მომზადდეს.

